

COVID-19 UZAKTAN EĞİTİM SÜRECİNDE FEN BİLİMLERİ ŞUBE REHBER ÖĞRETMENLERİNİN GÖZÜNDEN ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Mehmet Akif HAŞILOĞLU*, Songül DURAK**, Aslı ARSLAN***

Makale Geliş Tarihi: 15.10.2020

Makale Kabul Tarihi: 27.12.2020

Özet

Bu çalışmanın amacı, fen bilimleri şube rehber öğretmenlerinin Covid-19 uzaktan eğitim sürecinde öğretmen, öğrenci ve veliler hakkındaki görüşlerinin belirlenmesidir. Çalışmada nitel bir araştırma modeli olan özel durum (casestudy) araştırması yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Ağrı ili ve ilçe okullarında görev yapmakta olan 10 fen bilimleri öğretmeni oluşturmaktadır. Verilerin toplanması için araştırmaya katılan öğretmenlere, araştırmacılar tarafından geliştirilen 10 adet yapılandırılmış mülakat sorusu sorulmuştur. Hazırlanan sorular üç uzmanın görüşüne sunulmuş, uzmanlardan gelen dönütler neticesinde soruların içeriği ile ilgili düzeltmeler yapılmıştır. Mülakat, zorunlu uzaktan eğitim sürecinde olunmasından dolayı görüntülü konuşma sırasında ses kaydı alınarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgular; nitel araştırma yöntemleri kapsamında veri analizinde kullanılmakta olan betimsel, sistematik ve veri analizi teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarından bazıları şu şekildedir: Öğretmenlerin çoğu, çeşitli sebeplerden dolayı bütün öğrencilere ulaşamadıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin öğrencilere ulaşmak için farklı kaynaklar kullandıkları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin süreç içerisinde Eğitim Bilişim Ağı'nı (EBA) az kullandıkları görülmüştür. Bunun nedenlerinin başında öğrencilerin yaşadıkları yerlerdeki internet sıkıntısı gelmektedir. Öğretmenler bu süreçte kilit rol oynayan velilerin geneline ulaşamadıklarını, ulaşabildikleri velilerin de genel olarak çocuklarının eğitimi ile ilgili olduklarını ifade etmişlerdir. Uzaktan eğitim sürecinde velilerin genelinen ilgisiz olduğu, ilgili olan velilerin ise sosyoekonomik düzeyi iyi olan veliler olduğu ayrıca bu velilerin çocuklarının derse karşı ilgilerinin ve başarılarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenler bu süreçte öğrencilerin verimli ders takibi yapamadıklarını bu durumun sebebinin ise yüz yüze eğitim yapamamaktan kaynaklandığını belirtmiştir. Bu süreçte öğretmenler öğrencilerine ulaşmak için en fazla WhatsApp kullandıklarını ifade etmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin okula geri dönüş sürecinde, pandemiden dolayı kişisel hijyen ve sosyal mesafe kuralının daha da önem kazandığı için okula uyum problemi yaşayacaklarını ve bu durumun öğrencilerde hijyen takıntısına dönüşebileceği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, okula uyum süreci, uzaktan eğitim.

* Doç.Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı, mehmet.hasiloglu@hotmail.com ORCID: 0000-0002-4267-3006

** Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı, songuldurak25@gmail.com ORCID: 0000-0003-4199-2790

*** Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı, asliarslan_532@hotmail.com ORCID: 0000-0003-3235-9096

EVALUATION OF THE TEACHER, STUDENT AND PARENTS FROM THE PERSPECTIVE OF SCIENCES ADVISORY TEACHERS DURING COVID-19 DISTANCE EDUCATION PROCESS

Abstract

The aim of this study is to determine the opinions of science teachers about teachers, students and parents in the Covid-19 distance education process. The case study method, which is a qualitative research model, was used in the study. The sample of the study consists of 10 science teachers working in Ağrı province and district schools. In order to collect the data, 10 structured interview questions developed by the researchers were asked to the teachers participating in the study. The questions prepared were presented to three expert opinions, and corrections were made regarding the content of the questions according to the feedbacks. The interview recording was taken as audio recordings during the video conference, due to the compulsory distance education process.

The findings obtained in the study were analyzed using the descriptive, systematic and data analysis techniques which are used in data analysis within the scope of qualitative research methods. Some of the research results are as follows: Most of the teachers stated that they failed to connect students due to various reasons. It has been determined that teachers use different sources to reach students. It was observed that teachers used EBA less in the process. One of the main reasons for this is the internet problem in the places where students live. The teachers stated that they achieved only to connect with the parents who care for their children although the parents are the key point of this process. During this process, it was determined, the parents are generally irrelevant while the caring ones have a good socioeconomic level and their children have higher interest and success in their courses. Teachers emphasized that the students unable to follow the lessons during this process because of the inability of conducting face-to-face education. Teachers stated that they used WhatsApp the most. According to the results, students will experience adaptation problems due to the pandemic and the rule of personal hygiene and social distance gaining more importance during the process of returning to school and it may turn into hygiene obsession in students.

Keywords: Covid-19, school adjustment process, distance learning.

1. GİRİŞ

Çeşitli nedenlerden dolayı eğitimden gerektiği şekilde faydalanamayan kurum ve kişilere kaliteli ve verimli bir eğitim olanağı sağlayabilme açısından uzaktan eğitim iyi bir fırsattır (Koçer, 2001). Uzaktan eğitim, geleneksel eğitime kıyasla daha esnek yapıda olup bireylerin olanaklarına uyarlanabildiği gibi bireylerin kendi kendilerine öğrenmelerine fırsat sağlayan bir eğitimidir. Uzaktan eğitimle hedeflenen, eğitim olanaklarının büyük kitlelere ulaştırılması yolunda karşılaşılabilecek yetersizliklerin kısmen ya da tümüyle giderilmesini sağlamaktır (Tektaş, 2010). Uzaktan eğitim, öğretim yaşı, zamanı, yeri, amacı ve yöntemleri gibi geleneksel eğitim uygulamalarında karşılaşılan sınırlılıklara bağlı kalmayıp; bu amaçla planlanıp hazırlanan yazılı gereçler, kitle iletişim programları ve imkânlar dâhilinde yüz yüze öğretimin tamamının belli bir program bütünlüğü çerçevesinde işlemektedir (İşman, 2011). Uzaktan eğitim, özel organizasyonlar ve uygulamalar doğrultusunda, özel bir ders planı hazırlama tekniği, özel öğretim teknikleri, elektronik olup olmamalarına göre çeşitli sistemlerin kullanıldığı, özel iletişim teknikleri bulunan, bilinen öğretme faaliyetlerini alışılmışın dışında daha geniş ortamlara taşıyabilen planlı bir öğrenmedir (Moore ve Kearsley, 1996). Yalın'a (2001) göre uzaktan eğitim, daha geniş çevrelere eğitim hizmeti sağlamak, eğitimde fırsat eşitliği oluşturmak amacıyla farklı ortamlardaki öğretmen ve öğrencilerin, iletişim teknolojileri aracılığıyla etkileşim kurarak, karşılıklı öğretme-öğrenme faaliyetlerinin gerçekleştirildiği bir sistem şeklinde tanımlanmaktadır. İçten'e (2006) göre Uzaktan Eğitim;

“Geleneksel eğitim-öğretim faaliyetleri ile karşılaşılan sınırlılıklara alternatif olarak ortaya çıkan, planlanmış eğitim etkinlikleri ve uygulayıcılar ile hedef kitle arasındaki iletişim ve etkileşimin özel olarak hazırlandığı öğretim üniteleri ve çeşitli araçlar vasıtasıyla belirli bir merkezden sağlanan bir öğretim yöntemidir.” United States Distance Learning Association (USDLA)’ a göre Uzaktan Eğitim; “Uydu, audio grafik, bilgisayar, video, çoklu ortam teknolojisi gibi elektronik araçlar kullanılarak, eğitimin mekândan bağımsız olarak bütün öğrencilere ulaştırılmasıdır. Uzaktan Eğitim uygulamalarında uygulayıcı ve öğrencilerin konum itibarıyla birbirlerinden uzak olmaları sebebiyle eğitim programında elektronik araçların yanı sıra yazılı materyal ve matbu araçlarından faydalanılması gerekir. Uzaktan eğitimi, öğretmenleri içine alan öğretim ile öğrencileri içine alan öğrenim olacak şekilde iki ana başlıktan oluştuğunu ifade eder.” Bu tanımlamalardan yola çıkarak uzaktan eğitimde amaç; gelişen teknolojiye ayak uydurabilen, eğitim faaliyetlerini olumsuz etkileyebilecek zaman ve coğrafi konum açısından herhangi bir engelle karşılaşmadan eğitime fayda sağlayabilecek sistemlerle bireylere eğitim-öğretim olanağı sunmaktır.

Uzaktan eğitim, tarihsel açıdan incelendiğinde geleneksel eğitim sistemine ulaşamayan veya uzak yerlerde yaşayan yetişkin öğrencilerin öğretim sistemine dâhil edilmeleri amacıyla kullanılmıştır (Hawkins, 1999). Kavram olarak başlangıcı 1700’lü yıllara dayanan ve uygulamalarında mektupla öğretim yöntemiyle başlayan uzaktan eğitim, teknolojideki gelişmeler paralelinde gelişmiş, bilişim teknolojileri ile birlikte günümüzdeki anlam ve önemine kavuşmuştur. Uzaktan eğitimin kronolojisi incelendiğinde 1870’li yıllarda mektup ve gazete yoluyla eğitim, 1930-1950’li yıllarda basılı materyaller yoluyla eğitim, 1950-1980’li yıllarda radyo, video ve televizyon, yoluyla eğitim, 1980-1995’li yıllarda bilgisayar destekli eğitim, 1995’ten sonra ise çoğunlukla web tabanlı eğitimin kullanıldığı söylenebilir (Ozan, 2010).

Teknolojinin henüz gelişmediği dönemlerde uzaktan eğitim faaliyetleri mektup ve radyo gibi iletişim araçları kullanılarak yerine getirilmişken çağımızda eşzamanlı ya da eş zamansız çevrimiçi yöntemlerin de artması sonucunda sıklıkla internet üzerinden yürütülmektedir (Beldarrain, 2006).

Çevrimiçi uzaktan eğitim ortamları sayesinde farklı özelliklere ve donanımlara sahip olan bireyler çağdaş yöntemler aracılığıyla hem bu ortamların avantajlarından faydalanabilmekte hem de etkili eğitimler alabilmektedirler (Rovai ve Downey, 2010).

Web tabanlı uzaktan eğitim, mekândan bağımsız ve erişimin bir ağ üzerinden yapıldığı, uzaktan eğitime destek sağlayan bir eğitim modelidir. Ulaşma kolaylığı ve güncelliği gibi özellikleriyle, eğitim alanındaki birçok açığı kapatabilen ve eksiklikleri giderebilen dinamik bir yapıdadır. Uzaktan eğitim, internet teknolojisiyle birlikte, web tabanlı eğitim başlığı altında yeni bir kimlik kazanmıştır. Eş zamansız olarak gerçekleştirilen web tabanlı eğitim uygulamaları, alışılmış klasik sınıf ortamı ve ders kavramında büyük değişiklikler oluşturup, öğrenciye internet bağlantısı bulunan herhangi bir ortamdan istenilen zaman aralığında yürütme olanağı sağlamaktadır (Şahin, 2010).

Sıklıkla kullanılan web tabanlı teknolojilerin yanı sıra etkileşimli uzaktan eğitim ortamları zorlanmadan tasarlanıp kullanılabilir (Süral, 2008). Bu da öğrencilere anında dönüt sağlama, fikir ve düşüncelerini rahatlıkla paylaşma ya da tartışma (Tanyıldızı ve Orhan, 2005; Zhang vd., 2006) ve zorlandıkları yerlerde destek alma (Ally, 2004) gibi birçok imkân sunmaktadır. Bu sayede öğrenciler teknolojiyi sanal ortamlara uyarlayabilecek (Şenel ve

Gençoğlu, 2003) karşılaştıkları problemleri çözme becerisi geliştirecek ve geleneksel öğrenci özellikleri dışına çıkabileceklerdir (Tanyıldızı ve Orhan, 2005). Eğitimde teknolojinin kullanımı sonucunda öğretmenlerin rollerinde de değişim kaçınılmaz olmuştur(Cerezo vd., 2010). Uzaktan eğitimde benimsenen yaklaşım, geleneksel öğretmen merkezli eğitim yöntemlerinin aksine öğrenci merkezli eğitim yöntemleri yaklaşımlarıdır. İstenen değişimlerin gerçekleşmesi için öğretmen çok önemli bir role sahiptir (Işık vd., 2010). Bu sonuçtan hareketle öğretmen yetiştirme programlarına alınan öğrencilerin bu yeni yaklaşımı benimsemeleri ülkemizdeki eğitim kalitesini daha yukarılara taşıma açısından faydalı olacaktır.

1.1. Türkiye’de Uzaktan Eğitim

Dünyada uzun yıllar boyunca internet tabanlı eğitimden faydalanan ülkeler olmasına karşın Türkiye’de bu teknoloji çok yenidir. Ülkemizde henüz yeni olan bu eğitim yönteminde çeşitli aksaklıklar yaşanmaktadır. Bunlardan en dikkat çekenlerinden birine internet alt yapısının yetersizliği verilebilir. Bununla birlikte yakın gelecekte, artan bilgisayar ve internet kullanımına paralel olarak internet alt yapısı da gelişmekte olup eğitim üzerine çalışma imkânları artacaktır. İnternet destekli öğretim sayesinde şu faydalar elde edilir:

- Esneklik,
- İnteraktivite,
- Ulaşılabilirlik,
- Yeniden kullanılabilirlik ve paylaşılabirlik,
- Güncellenebilirlik (Öner, 2002)

Öğrenciler internet ortamı sayesinde deneme sınavlarına, ders videolarına ve ders kitaplarına ulaşabilmektedirler. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı tarafından “Eğitsel E-içeriğin Sağlanması ve Yönetilmesi Bileşeni” kapsamında Eğitim Bilişim Ağı (EBA) oluşturulmuş olup EBA’nın alt yapısını kullanan bir uzaktan eğitim merkezi (UZEM) kurulmuştur. Yapılan çalışmalar uzaktan eğitim uygulamaları sırasında ses ve görüntü kalitesi, iletişim problemleri, etkileşimin yeterli seviyede olması, öğretmenlerin kullandıkları jest mimik, vücut dili ve ders süreleri gibi etkenlerin katılımcıların uzaktan eğitime yönelik algılarını etkilediğini (Koppelman ve Vranken, 2008; Marsh, Mitchell ve Adamczyk, 2010); ve özellikle eş-zamanlı uzaktan eğitim uygulamalarının katılımcıların beklentilerini karşılama noktasında yetersiz kaldığını göstermektedir (Delaney vd., 2004). Beklentileri karşılanamayan katılımcıların uzaktan eğitime karşı algıları da olumlu olmamaktadır. Bu durum doğal olarak eğitim-öğretimin kalitesini etkileyip ve yürütülen eğitim faaliyetlerinin başarısız olmasına sebep olmaktadır. Bu sonuçtan hareketle öncelikli olarak katılımcıların uzaktan eğitime karşı olumlu bir algı oluşturmaları gerekmektedir.

Uzaktan eğitim uygulamaları nitelik açısından algıları etkiler (Demirli, 2002). Uzaktan eğitime yönelik algılar ise öğrenme sonuçları ile başarıyı etkiler (Offir vd., 2003; Zhang ve Fulford, 1994). Bu sonuçlardan yola çıkarak tam verim almak için öncelikle öğrencilerin uzaktan eğitime karşı olumlu tutum oluşturmaları sağlanmalıdır (Taşpınar, 2014), uzaktan eğitime karşı oluşan algının olumlu olabilmesi için en önemli etmenin verilen eğitimin kalitesinin de iyi olması gerektiğini ifade etmektedir. Çünkü uzaktan eğitimi yoluyla iyi deneyim yaşamayan öğrenciler uzaktan eğitimi tekrar kullanma konusunda çekimser

davranıp, uzaktan eğitime karşı olumsuz algı geliştirmektedirler (Mitchell, Banaji ve MacRae, 2005). Yine niteliksiz uzaktan eğitim faaliyetlerini, gerçek sınıf ortamı ile kıyaslayan öğrenciler uzaktan eğitim faaliyetlerine karşı olumsuz algı geliştirmektedirler (Antalyalı, 2004). Ayrıca yapılan farklı çalışmalar sonucunda uzaktan eğitim hakkında sahip olunan bilginin uzaktan eğitime karşı algıları etkilediği görülmüştür (Ağır, 2007; Ateş ve Altun, 2008). Bütün bu bilgiler neticesinde uzaktan eğitimle ilgili yaşanan deneyimlerin ve kazanılan bilgilerin, uzaktan eğitime yönelik algıları, uzaktan eğitime yönelik algılarına uzaktan eğitim başarısını etkilediği sonucuna ulaşılmaktadır.

Yapılan araştırmalar göstermektedir ki sıklıkla geleneksel eğitimle uzaktan eğitimin karşılaştırılmış fakat araştırma sonuçlarına bakıldığında uzaktan eğitim ile geleneksel eğitim arasında başarı ve öğrenme açısından kayda değer bir farklılık gözlenmemektedir (Arbaugh, 2000; Torkut ve Karacadağ, 2002). Bununla birlikte sözel içerikli derslerin uzaktan eğitim yoluyla etkili bir şekilde işlenebileceği fakat uygulama gerektiren derslerin uzaktan eğitimle istenilen etkinlikle işlenemeyeceği, bu yüzden uzaktan eğitimin geleneksel eğitimi destekler nitelikte bir öğretim yöntemi olarak kalmasının daha isabetli olacağı belirtilmiştir (Alakoç, 2001; Horzum, 2011). Nitekim son yıllarda yapılan çalışmalara bakıldığında uzaktan eğitim ile geleneksel eğitimi karşılaştıran çalışmaların giderek azaldığı dikkat çekmektedir (Aktaş, 2013). Bunun yerine ne tür uzaktan eğitim faaliyetlerinin başarıyı artırmada daha etkili olduğu, öğrencilerin uzaktan eğitim konusundaki görüşlerinin ve algılarının neler olduğunun belirlenmesi önem kazanmıştır.

2019-2020 Coronavirüs (Covid-19) Pandemisi nedeniyle dünya genelinde eğitim sistemleri etkilenmiş ve bu durum okulların ve üniversitelerin yaygın bir şekilde kapanmasına yol açmıştır (Wikipedia, 2020b). Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü tarafından elde edilen verilere göre, 07 Nisan 2020 tarihi itibarıyla, Covid-19 nedeniyle 188 ülkede yüz yüze eğitime ara verilmiştir. Okulların kapatılması ile dünya genelinde öğrenci nüfusunun yaklaşık olarak %92'si (1.576.021.818 öğrenci) bu durumdan etkilenmiştir (UNESCO) (2020a).

Covid-19 nedeniyle eğitim öğretim uygulamalarına ara verilen ülkelerin başında Çin, ABD, İspanya, İtalya, Fransa, Kore, Almanya ve Türkiye gelmektedir. Küresel çapta meydana gelen örgün eğitim uygulamalarında karşılaşılan bu soruna, çözüm olarak temel bir öğrenme kaynağı olan açık ve uzaktan eğitim uygulamaları masaya yatırılmıştır. Bugün küresel çapta, yüz yüze eğitim uygulamaları sonlandırılmış olup milyonlarca öğrenci açık ve uzaktan eğitim uygulamaları yoluyla eğitim almaya başlamıştır (Can, 2020).

Covid-19'un eğitim üzerindeki etkilerinden bazıları, teknoloji tabanlı öğrenmeye erişimde karşılaşılan sorunlar, okul ve sınav takvimlerinin değişmesi, öğretmen eğitimlerinin aksaması, yeterli olanağı olmayan bölgelerde yaşayan öğrencilerin okuldaki düzenli beslenme imkânlarından yoksun kalması, uzaktan eğitimin veya evde eğitimin anne, baba ve bakıcılara yük getirmesi, öğrencilerin sosyal etkileşimlerini azaltarak sosyal izolasyona yol açması şeklindedir (Chang ve Satako, 2020).

Covid-19'un dünya genelinde oluşturduğu önemli değişim ve etkiler doğrultusunda eğitim alanında açık ve uzaktan öğrenme ihtiyacı ve yaklaşımı önem kazanmıştır. Bu pandemi

süreci, öğrenmenin aksamadan sürdürülmesi gerekliliğinin anlaşılması, açık ve uzaktan eğitim faaliyetlerinden üst düzeyde faydalanmak amacıyla daha çok yatırım yapılması gerektiğini, geleneksel eğitim yaklaşımlarının yerini alternatif öğrenme yaklaşımlarına (bilhassa açık ve uzaktan eğitim uygulamalarına) bırakması gerekliliğinin olduğunu göstermiştir. Yine pandemi süreci göstermektedir ki açık ve uzaktan eğitim uygulamalarının normal zamanlarda tek başına ya da örgün öğretimi desteklemek amacıyla değil, yaşanması olası bazı kriz durumlarında (salgın hastalıklar, afetler, savaşlar, zorunlu göçler vb..) da önemli avantajlar sağladığı unutulmamalı ve dikkate alınmalıdır (Can, 2020).

Okulların kapanması, dünya genelinde ülkeleri eğitimin aksamaması ve eğitim sistemini ayakta tutmak için yeni fikirler bulmaya itmekte, tüm dünyada yeni bir eğitim sistemi oluşmakta, ülkeler kesintisiz öğretime devam edebilmek için çözümler bulmaktadır ve öğrenmenin verimliliği büyük oranda dijital erişim düzeyine ve kalitesine bağlıdır (Gilani, 2020). Coronavirüs pandemisinin görüldüğü tüm ülkelerde en önemli hedeflerden biri eğitimin kesintiye uğramadan devam etmesini sağlamak olmuştur. Bu süreçte, ülkelerin çoğunlukla farklı teknolojik alt yapılarla destekledikleri uzaktan eğitim imkânlarını kullandıkları görülmektedir (Can, 2020).

1.2. Araştırma problemi

Ortaokul fen bilimleri şube rehber öğretmenlerinin Covid-19 uzaktan eğitim sürecinde öğretmen, öğrenci ve veliler hakkındaki görüşleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Amacı

Uzaktan eğitime karşı oluşan olumsuz tutumlar neticesinde öğrencilerin, bu ortamın sunduğu imkânlardan istenilen seviyede faydalanamayacakları ve bu durumun eğitim-öğretim sürecini olumsuz yönde etkileyebileceği söylenebilir. Bu sebeple süreci yöneten öğretmenlerin gözünden uzaktan eğitim ortamında öğrenim gören öğrencilerin öğretim sonucunda uzaktan eğitime yönelik tutumlarının ne seviyede olduğu ve uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerle birebir iletişim halinde olan velilerin bu sürece etkilerinin incelenmesi gereklidir. “Uzaktan eğitim yoluyla gerçekleştirilen eğitsel faaliyetler sonucu, sistem içerisinde yer alan bireylerin bu ortama yönelik düşüncelerinin belirlenmesi, sistemin başarılı bir şekilde yürütülmesinde önemli bir aşamadır” (Altan ve Seferoğlu, 2009; Şahin, 2007). Bu amaçla fen bilimleri öğretmenlerine aşağıdaki mülakat soruları yöneltilmiştir.

- Uzaktan eğitim sürecinde, öğrencilerinizle iletişim kuruyor musunuz? Cevap hayır ise neden? Açıklayınız?
- İletişim kurduysanız öğrencilerinizin ne kadarına ulaştınız? Açıklayınız?
- Öğrencilerinizle iletişimde hangi kanalı kullanıyorsunuz? (WhatsApp, EBA, telefon görüşmesi...) Size göre hangi kanal daha etkili olur? Neden? Açıklayınız?
- Velilerle iletişim kuruyor musunuz? Sizce velilerin bu süreç hakkındaki genel tavrı nasıldır? Açıklayınız?
- Süreç göz önünde bulundurulduğunda sizce iletişim kurduğunuz öğrenciler verimli ders takibi yapabiliyorlar mı? Açıklayınız?

- Bu süreçte derslerden tamamen kopan öğrencileriniz var mı? Varsa sizce bu durumun sebepleri nelerdir? Açıklayınız?
- Öğrencilerinizin derslerden kopmaması için EBA dışında herhangi bir kaynak kullanıyor musunuz? Kullanıyorsanız ne tür kaynaklar tercih ediyorsunuz? Açıklayınız?
- Öğrencilere dersleri pekiştirmek amacıyla herhangi bir çalışma gönderiyor musunuz? Cevap hayır ise neden? Cevap evet ise gönderdiğiniz çalışmaların takibini nasıl yapıyorsunuz? Açıklayınız?
- Sizce uzaktan eğitim sürecinde veliler ne kadar etkili ve ilgilidir? Açıklayınız?
- Okul ortamından uzun süre uzak kalınması neticesinde okula geri dönüş sürecinde öğrenci ve öğretmenler açısından ne gibi etkiler gözlenir? Açıklayınız?

2. YÖNTEM

Ortaokul fen bilimleri öğretmenlerinin Covid-19 uzaktan eğitim sürecinde öğretmen, öğrenci ve veliler hakkındaki görüşlerinin araştırıldığı bu çalışmada nitel bir araştırma modeli olan özel durum (casestudy) araştırması yöntemi kullanılmıştır. Özel durum araştırması ile bir grup insan, bir konu, sorun veya program yakından incelenebilir. Bu araştırmalara örnek olarak öğrenci deneyimleri, bir okul reformunun etkileri veya bir eğitim programının niteliklerini araştırılabilir. Ancak seçilecek konu içerik ve karakter açısından özgün olmalıdır (Marrais ve Lapan, 2004). Özel durum çalışmaları çok karmaşık olan bazı durumlarda karar verme mekanizmalarına bilgi vermek ya da sebep-sonuç ilişkilerini açıklamak için kullanılabilir (Yin, 1994). Bu yöntem kısa zaman diliminde derinlemesine bilgi elde etme konusunda araştırmacılara yardımcı bir yöntemdir. Bu yöntem “vaka incelemesi” şeklinde de adlandırılmakta olup yöntem kapsamında elde edilen sonuçlar incelenen vakalarla sınırlıdır ve bir genelleme kaygısı yoktur (Çepni, 2010). Çalışmada özel durum yönteminin kullanılması elde edilen sonuçların sadece incelenen vakalar özelinde geçerli olduğunu destekler niteliktedir.

2.1. Veri Toplama Araçları

Bu araştırma fen bilimleri şube rehber öğretmenlerinin Covid-19 uzaktan eğitim sürecinde öğretmen, öğrenci ve veliler hakkındaki görüşlerini araştırmak amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla fen bilimleri öğretmenlerine uygulamak üzere 10 adet yapılandırılmış mülakat sorusu hazırlanmıştır. Bu sorular ile öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları problemlerin, zorlukların ve sürecin olumlu-olumsuz yönlerinin, avantajlarının öğretmen, öğrenci ve veli açısından tespit edilmesi amaçlanmıştır. Hazırlanan sorular üç uzman görüşüne sunulmuş, uzmanlardan gelen dönütler neticesinde soruların içeriği ile ilgili düzeltmeler yapılmıştır. Son şekli verilen yapılandırılmış mülakat soruları 10 fen bilimleri öğretmenine zorunlu uzaktan eğitim sürecinde olunması nedeniyle görüntülü görüşme ile gerçekleştirilmiştir. Mülakatların süresi tahmini olarak 6-16 dakika arasında sürmüştür. Mülakat kaydı görüntülü konuşma sırasında ses kaydı alınarak gerçekleştirilmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırma Ağrı ili ve ilçe okullarında görev yapmakta olan toplam 10 fen bilimleri öğretmeni ile yürütülmüştür. Fen bilimleri öğretmenleri, Covid-19 uzaktan eğitimi ile ilgili

olarak görüşlerinin alındığı bu araştırmada kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Şans eseri veya kazara örnekleme isimlerini de alan bu örnekleme yöntemi, araştırmacının hali hazırda olan öğeler arasından yeterli sayıdaki öğeyi örnekleme olarak kabul etmesine olanak sağlamaktadır (Baltacı, 2018).

Bu çalışmaya gönüllü olarak katılan fen bilimleri öğretmenlerinin 9'u kadın 1'i ise erkektir. Çalışmada yer alan öğretmenlerin mesleki tecrübeleri 8-2 yıl arasında değişmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamı eğitim fakültesi mezunudur.

2.3. Verilerin Analizi

Araştırmada nitel araştırma yöntemleri kapsamında veri analizinde kullanılmakta olan betimsel, sistematik ve veri analizi yöntemi kullanılmıştır. Betimsel, sistematik ve veri analizi yönteminde görüşmeler neticesinde toplanan veriler belli kod ve sistemlerle sayısal verilere dönüştükten sonra betimsel ve sistematik analiz yöntemlerinin veri analizi ile bütünleştirilerek yürütülmesi ile oluşan bir veri analizi yöntemidir (Altunışık vd., 2010). Verilerin analizi aşamasında katılımcıların cevapları iki araştırmacı tarafından incelenip belli temalara göre tablolandırılmıştır. Öğretmen ifadeleri ile bu bilgiler desteklenmiştir. Araştırma etiği gereğince öğretmenlerin kimlikleri gizlenmiş ve katılımcılara kodlar (Ö1, Ö2...) verilmiştir.

3. BULGULAR

Uzaktan eğitim sürecinde şube rehber fen bilimleri öğretmenlerimizden 10 tanesinden 4'ü öğrencileriyle iletişim kurabildiklerini diğerleri ise mümkün olduğunca kurabildiklerini belirtmişlerdir. Tablo 1'de şube rehber öğretmenleri öğrencilerden ne kadarına ulaşabildiler sorusunun bulguları yer almaktadır.

Tablo 1. Şube rehber öğretmenleri öğrencilerden ne kadarına ulaşabildiler?

Verilen cevaplar	Öğretmenler
Hepsine ulaştım.	Ö3, Ö5
%90 kadarına ulaştım.	Ö6, Ö8
%50'den fazlasına ulaştım.	Ö1, Ö2, Ö4, Ö7
%50 kadarına ulaştım.	Ö9, Ö10

Tablo 1 incelendiğinde fen bilimleri şube rehber öğretmenlerimizden 2 tanesi bütün öğrencilerine ulaşabildiklerini belirtirken, 2 tane fen bilimleri şube rehber öğretmeni sınıftaki öğrencilerinden %90 kadarına ulaşabildiklerini belirtmişlerdir. 4 tane fen bilimleri şube rehber öğretmeni öğrencilerinden %50'den fazlasına ulaştığını belirtirken, 2 fen bilimleri şube rehber öğretmeni ise %50 kadarına ulaşabildiklerini belirtmişlerdir. Tablo 2'de şube rehber öğretmenlerinin öğrencileriyle iletişim kuramama sebepleri nelerdir sorusunun bulguları yer almaktadır.

Tablo 2. Şube rehber öğretmenlerinin öğrencileriyle iletişim kuramama sebepleri

Verilen cevaplar	Öğretmenler
------------------	-------------

Telefonları çekmiyor ya da yok.	Ö2, Ö4, Ö8
İnternetleri yok.	Ö4, Ö10

Tablo 2 incelendiğinde fen bilimleri şube rehber öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde öğrencileriyle iletişim kuramama sebepleri belirlenmiştir. Buna göre 3 şube rehber öğretmeni öğrencileriyle öğrencilerinin telefonları olmadığı ya da çekmediği için iletişim kuramadıklarını belirtirken, 2 fen bilimleri şube rehber öğretmeni ise öğrencilerinin internetleri olmadığı için iletişim kuramadıklarını belirtmiştir. Tablo 3'te şube rehber öğretmenleri öğrencilerle iletişimde hangi kanalları kullanıyor sorusunun bulguları yer almaktadır.

Tablo 3. Şube rehber öğretmenleri öğrencilerle iletişimde hangi kanalları kullanıyorlar?

Verilen cevaplar	Öğretmenler
Yoğunlukla WhatsApp'ı kullanıyorum.	Ö1, Ö3, Ö4, Ö8, Ö9, Ö10
Telefon ile görüşüyorum.	Ö2, Ö5, Ö8
WhatsApp ve EBA kullanıyorum.	Ö6, Ö7
Nadiren telefon ile görüşüyorum.	Ö1

Tablo 3 incelendiğinde öğrencileriyle iletişim kurarken fen bilimleri şube rehber öğretmenlerinden 6 tanesi yoğunlukla WhatsApp uygulamasını kullandıklarını belirtmişlerdir. 3 tane fen bilimleri şube rehber öğretmeni öğrencileriyle telefon görüşmesi gerçekleştirdiklerini ifade etmişlerdir. 2 fen bilimleri şube rehber öğretmeni öğrencileriyle iletişim için EBA uygulamasını ve WhatsApp uygulamasını beraber kullandıklarını ifade etmişlerdir. 1 fen bilimleri şube rehber öğretmeni nadiren öğrencileriyle telefon görüşmesi yaptığını ifade etmiştir. Tablo 4'de öğretmenlerin iletişimde WhatsApp'ı tercih etme sebepleri nelerdir sorusunun bulguları yer almaktadır.

Tablo 4. Öğretmenlerin iletişimde WhatsApp'ı tercih etmelerinin sebepleri

Verilen cevaplar	Öğretmenler
Anında iletişim sağlıyor.	Ö1, Ö3, Ö4, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10
EBA'dan çalışma gönderdiğimde haber vermek için WhatsApp'ı kullanıyorum.	Ö8, Ö9, Ö10
Velilerin çoğunda WhatsApp uygulaması var.	Ö1
Pdf ve fotoğraf paylaşımı yapabiliyoruz.	Ö3, Ö4, Ö7
Soru çözümü yapabiliyoruz.	Ö2, Ö3, Ö4, Ö9
Grup oluşturabiliyoruz. (sınıf, ders grubu vs.)	Ö2, Ö3, Ö5, Ö9

Tablo 4 incelendiğinde 7 fen bilimleri şube rehber öğretmeni öğrencileri ile iletişimde WhatsApp uygulamasını seçmesinin nedeni olarak anında iletişim sağlaması olarak belirtmişlerdir. 4 fen bilimleri şube rehber öğretmeni WhatsApp uygulamasında grup oluşturabilme özelliği nedeniyle WhatsApp uygulamasını tercih ettiklerini belirtmişlerdir. 4 fen bilimleri şube rehber öğretmeni WhatsApp uygulamasını kullanarak soru çözümü yapabilmelerinden dolayı bu uygulamayı kullandıklarını belirtmişlerdir. 3 fen bilimleri şube rehber öğretmeni PDF ve fotoğraf paylaşımı yapabildikleri için WhatsApp uygulamasını tercih ettiklerini belirtmişlerdir. 3 fen bilimleri şube rehber öğretmeni EBA uygulamasından çalışma gönderdiklerinde veli ve öğrenciyi bilgilendirme için WhatsApp uygulamasını kullandıklarını ifade etmişlerdir. 1 fen bilimleri şube rehber öğretmeni ise velilerin çoğunda WhatsApp uygulaması olmasından dolayı bu uygulamayı tercih ettiğini belirtmiştir. Tablo 5’te öğretmenlerin iletişimde telefon görüşmesini tercih etmelerinin sebepleri nelerdir sorusunun bulguları yer almaktadır.

Tablo 5. Öğretmenlerin iletişimde telefon görüşmesini tercih etmelerinin sebepleri

Verilen cevaplar	Öğretmenler
Birçok öğrencinin sadece telefonu çekiyor.	Ö2, Ö5, Ö10
Anında ulaşabiliyorum.	Ö8, Ö10
Veli ve öğrenci önemsendiğini düşünüyor.	Ö5
EBA’dan ödev gönderdiğimde arayıp bilgilendiriyorum.	Ö8
WhatsApp’ta öğrenciler bazen gönderilere bakıp önemsemeyebiliyorlar.	Ö5

Tablo 5 incelendiğinde fen bilimleri şube rehber öğretmenlerinden 3 tanesi telefon görüşmesi tercih etme sebebi olarak öğrencilerinin sadece telefonlarının çekmesi olarak belirtmiştir. 2 fen bilimleri şube rehber öğretmeni ise anında ulaşabildikleri için telefon görüşmesini tercih ettiklerini ifade etmiştir. 1 fen bilimleri şube rehber öğretmeni veli ve öğrencinin telefon ile görüşüldüğünde önemsendiklerini düşündüklerini ayrıca WhatsApp uygulamasında önemli konuların okunup geçildiğini önemsenmediğini düşündüğü için de telefon görüşmesi tercih ettiğini belirtmiştir. Başka bir fen bilimleri şube rehber öğretmeni de EBA’dan ödev gönderdiğinde haberdar etmek için telefon görüşmesi kullandığını ifade etmiştir. Tablo 6’da öğretmenlerin iletişimde EBA uygulamasını tercih etmelerinin sebepleri nelerdir sorusunun bulguları yer almaktadır.

Tablo 6. Öğretmenlerin iletişimde EBA uygulamasını tercih etmelerinin sebepleri

Verilen cevaplar	Öğretmenler
Canlı ders yapıyoruz.	Ö9, Ö10
Çalışma, etkinlik ve video gönderebiliyorum.	Ö9
Etkileşimli alıştırmalar var.	Ö9

Tablo 6 incelendiğinde öğrencileriyle uzaktan eğitim sürecinde iletişim kurarken EBA uygulamasını tercih eden fen bilimleri şube rehber öğretmenlerinin 2 kişi olduğu görülmektedir. Bu öğretmenlerden 2 tanesi canlı ders yapabildikleri için bu uygulamayı kullandıklarını ifade etmişlerdir. Ö9 kodlu öğretmen ise ayrı olarak etkileşimli alıştırmalar olması ve çalışma, etkinlik ve video gönderebildiği için bu uygulamayı tercih ettiğini belirtmiştir. Tablo 7’de öğretmenlerin iletişimde EBA uygulamasını tercih etmeme sebepleri nelerdir sorusunun bulguları yer almaktadır.

Tablo 7. Öğretmenlerin iletişimde EBA uygulamasını tercih etmeme sebepleri

Verilen cevaplar	Öğretmenler
İnternet sıkıntısı nedeniyle öğrenciler giremeyebiliyorlar.	Ö1, Ö2, Ö10
Kullanım zorluğu ve şifre sıkıntıları olabiliyor.	Ö1, Ö6
Sistemsal yoğunluk olabiliyor.	Ö1
Çalışma gönderdiğimde öğrencilerin haberleri olmuyor.	Ö8
Elektrik sıkıntısı nedeniyle kullanmakta zorlanıyorum.	Ö10

Tablo 7 incelendiğinde fen bilimleri şube rehber öğretmenlerinden 3 tanesi internet sıkıntısı nedeniyle EBA uygulamasını tercih etmediklerini belirtmişlerdir. 2 tane fen bilimleri şube rehber öğretmeni ise kullanım zorluğu ve şifre sıkıntıları nedeniyle EBA uygulamasını tercih etmediklerini ifade etmişlerdir. 1 fen bilimleri şube rehber öğretmeni sistemsal yoğunluk nedeniyle tercih etmediğini belirtirken başka 1 fen bilimleri şube rehber öğretmeni de öğrencilerin yaşadıkları bölgede elektrik sıkıntısı yaşandığı için EBA uygulamasını tercih etmediğini ifade etmiştir. 1 fen bilimleri şube rehber öğretmeni ise çalışma gönderdiğinde öğrencilerin haberlerinin olmadığını belirtmiştir. Tablo 8’de öğretmenler velilerin ne kadarına ulaşabiliyorlar sorusunun bulguları yer almaktadır.

Tablo 8. Öğretmenler velilerin ne kadarına ulaşabiliyorlar?

Verilen cevaplar	Öğretmenler
Mümkün olduğunca iletişim kurmaya çalışıyorum.	Ö1, Ö6, Ö7, Ö8
Geneliyle iletişim halindeyiz.	Ö3, Ö9, Ö10
Çok azıyla iletişim kurdum.	Ö2, Ö4, Ö5

Tablo 8 incelendiğinde fen bilimleri şube rehber öğretmenlerinin velilerinin ne kadarına ulaşabildiği belirlenmiştir. 3 fen bilimleri şube rehber öğretmenin velilerin geneliyle iletişim halinde olduğunu belirtirken 3 fen bilimleri şube rehber öğretmenin ise çok az veliyle iletişim kurduğunu belirtmiştir. 4 fen bilimleri şube rehber öğretmeni ise mümkün olduğunca iletişim kurmaya çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Tablo 9’da velilerin bu süreçte genel tavrı nasıl sorusunun bulguları yer almaktadır.

Tablo 9. Öğretmenlere göre velilerin bu süreçte genel tavrı nasıl?

Verilen cevaplar	Öğretmenler
Geneli ilgili ve okul ile iletişim halindeler.	Ö1, Ö3, Ö4, Ö7, Ö9, Ö10
Tarım ve hayvancılıkla ilgilenen velilerin çocukları bu süreçte bu işlere yardım ediyor.	Ö2, Ö5, Ö6
Geneli ilgisizler.	Ö2, Ö5, Ö8
Bu süreci tatil olarak görüyorlar.	Ö2, Ö8
Sosyoekonomik durumu iyi olan veliler daha ilgililer.	Ö5, Ö7
Genel olarak endişeliler.	Ö1
Kendilerini yetersiz görüyorlar.	Ö1
Öğrencilerin ödev kontrolünü yapamıyorlar.	Ö4
Geneli uzaktan eğitim sürecinden sıkılmış durumdalar.	Ö6
Genel olarak başarılı öğrencilerin velileri daha ilgili.	Ö10

Tablo 9 incelendiğinde fen bilimleri şube rehber öğretmenlerinin velilerin bu süreçteki tavrını nasıl buldukları belirlenmeye çalışılmıştır. Fen bilimleri şube rehber öğretmenlerinden 6 tanesi velilerin bu süreçte genelinin ilgili ve okul ile iletişim halinde olduklarını belirtmişlerdir. 3 öğretmenimiz ise bu süreçte tarım ve hayvancılıkla ilgilenen velilerin öğrencilerinin bu süreçte bu işlerle ilgilendiğini ifade etmişlerdir. 3 fen bilimleri şube rehber öğretmenimiz de bu süreçte velilerinin genelinin ilgisiz olduğunu belirtmişlerdir. 2 fen bilimleri öğretmeni velilerin bu süreci tatil olarak gördüğünü ifade etmiştir. 2 fen bilimleri şube rehber öğretmeni velilerinden sosyoekonomik düzeyi iyi olan velilerinin daha ilgili olduğunu belirtmişlerdir. 1 fen bilimleri şube rehber öğretmeni de bu süreçle ilgili velilerin genelinin endişeli olduklarını ve kendilerini yetersiz gördüklerini belirtmiştir. 1 fen bilimleri şube rehber öğretmeni bu süreçte velilerin öğrencilerin ödevlerini yeterli kontrol edemediklerini belirtirken başka bir fen bilimleri şube rehber öğretmeni de başarılı olan öğrencilerin velilerinin bu süreçte daha ilgili olduklarını belirtmiştir. Tablo 10'da bu süreçte öğrenciler verimli ders takibi yapabiliyorlar mı sorusunun bulguları yer almaktadır.

Tablo 10. Öğretmenlere göre öğrenciler verimli ders takibi yapabiliyorlar mı?

Verilen cevaplar	Öğretmenler
Süreç içerisinde kopmalar oldu.	Ö1, Ö8
Geneli yapamıyorlar.	Ö2, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9
Geneli yapabiliyor.	Ö3, Ö4, Ö10

Tablo 10 incelendiğinde fen bilimleri şube rehber öğretmenlerinin öğrencilerin verimli ders takibi ile ilgili düşünceleri belirtilmiştir. Fen bilimleri öğretmenlerinden 5 tanesi öğrencilerin genelinin uzaktan eğitim sürecinde yeterli ders takibi yapamadıklarını belirtmişlerdir. 3 tane fen bilimleri şube rehber öğretmeni öğrencilerinin verimli ders takibi yapabildiklerini belirtirken, 2 tane fen bilimleri şube rehber öğretmeni ise süreç içerisinde kopmalar olduğunu ifade etmişlerdir. Tablo 11’de bu süreçte öğrenciler neden verimli ders takibi yapamıyorlar sorusunun bulguları yer almaktadır.

Tablo 11. Öğretmenlere göre öğrenciler neden verimli ders takibi yapamıyorlar?

Verilen cevaplar	Öğretmenler
Sınıf ortamındaki gibi (yüz yüze eğitim) ders takibi yapamıyorlar.	Ö3, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9
Teknolojik sıkıntılar nedeniyle EBA canlı dersleri takip edemeyen öğrenciler var.	Ö3, Ö5, Ö6, Ö10
Öğretmenlerinin de kontrolüyle verimli ders takibi yapabiliyorlar.	Ö1, Ö8
İlgisiz öğrenciler canlı derslere gelmiş olmak için geliyorlar.	Ö4
Okulda ilgili olan öğrenciler bu süreçte de takibi bırakmadı.	Ö4

Tablo 11 incelendiğinde fen bilimleri şube rehber öğretmenlerinin öğrencilerin verimli ders takibi yapamadıklarını düşünmelerinin sebepleri verilmiştir. Tabloya bakıldığında 5 fen bilimleri şube rehber öğretmeni sınıf ortamındaki gibi yüz yüze iletişim imkânları olmadığı için öğrencilerin verimli ders takibi yapamadıklarını düşündüklerini belirtmişlerdir. 4 fen bilimleri şube rehber öğretmeni teknolojik sıkıntılar nedeniyle EBA canlı derslere katılamayan öğrencileri olduğu için öğrencilerin verimli ders takibi yapamadıklarını düşündüklerini belirtmişlerdir. 2 fen bilimleri şube rehber öğretmeni öğrencilerin öğretmenlerinin de kontrolleriyle verimli ders takibi yapabildiklerini ifade etmişlerdir. 1 fen bilimleri şube rehber öğretmeni ise ilgisiz öğrencilerin canlı derslere sadece gelmiş olmak için geldiğini ve bu süreçten öncesinde ilgili olan öğrencilerin bu süreçte de ilgilerini kaybetmediklerini belirtmiştir.

Fen bilimleri şube rehber öğretmenlerine “Bu süreçte eğitimden tamamen kopan öğrenciniz oldu mu?” sorusu soruldu ve 8 öğretmenden “Evet.” yanıtı alındı. 2 öğretmen ise; “Eskisi kadar takip edemeyenler var.” yanıtını verdi. Bu durumun sebepleri Tablo 12’de verilmiştir. Tablo 12’de bu süreçte öğrencilerin eğitimden kopmalarının sebepleri nelerdir sorusunun bulguları yer almaktadır.

Tablo 12. Öğretmenlere göre öğrencilerin eğitimden kopmalarının sebepleri

Verilen cevaplar	Öğretmenler
------------------	-------------

Teknolojik yetersizlikler (telefon, televizyon vs. olmaması)	Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8
Veli ilgisizliği	Ö1, Ö4, Ö5, Ö6, Ö9
Öğrencilerin bu süreci tatil olarak algılaması	Ö1, Ö2, Ö7, Ö8
Öğretmenlerin öğrencilere ulaşamaması ya da yeterli takip edememesi	Ö1, Ö7, Ö8, Ö9
İnternetlerinin olmaması ya da çekmemesi	Ö4, Ö6, Ö8, Ö9
Öğrencilerin ilgisizliği	Ö7, Ö9, Ö10
Öğrencilerin evde başka sorumluluklarının olması	Ö5, Ö7, Ö8
Velinin tarım ve hayvancılık yapması sebebiyle öğrencilerin buralarda çalışması	Ö5, Ö8
Evde okul çağında çok kardeş olması	Ö4
Öğrencilerin sınıfta kalmayacak olması	Ö7

Tablo 12 incelendiğinde öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde eğitimden kopmalarının nedenlerinin fen bilimleri şube rehber öğretmenleri açısından değerlendirilmesi görülmektedir. Fen bilimleri şube rehber öğretmenlerinden 6 tanesi teknolojik yetersizlikler nedeniyle öğrencilerin bu süreçte eğitimden koptuklarını belirtmişlerdir. 5 tane fen bilimleri şube rehber öğretmeni öğrencilerin veli ilgisizliğinden kaynaklı bu süreçte eğitimden koptuğunu ifade etmişlerdir. 4 fen bilimleri şube rehber öğretmeni öğrencilerin bu süreci tatil gibi değerlendirdiği için bu süreçte eğitimden koptuklarını belirtmişlerdir. 4 fen bilimleri şube rehber öğretmeni öğretmenlerin öğrencilere yeteri kadar ulaşamadıkları ve takip edemedikleri için bu süreçte öğrencilerin eğitimden koptuklarını belirtmişlerdir. 4 fen bilimleri şube rehber öğretmeni öğrencilerin internetlerinin olmaması ya da çekmemesi sebebiyle öğrencilerin eğitimden koptuklarını belirtmişlerdir. 3 fen bilimleri şube rehber öğretmeni öğrencilerin ilgisizliğinden kaynaklı olarak bu süreçte eğitimden uzaklaştıklarını belirtmişlerdir. 3 fen bilimleri şube rehber öğretmeni öğrencilerin evde başka sorumlulukları olması sebebiyle bu süreçte eğitimden koptuklarını belirtmişlerdir. 2 fen bilimleri şube rehber öğretmeni ise öğrencilerin geçimlerini tarım ve hayvancılıkla sağlaması nedeniyle öğrencilerin bu işlerde velilere yardımcı olması sebebiyle bu süreçte eğitimden koptuğunu belirtmiştir. 1 fen bilimleri şube rehber öğretmeni bu süreçte evde okul çağında çok kardeş olması sebebiyle öğrencilerin eğitimden koptuğunu düşündüğünü belirtmiştir. 1 fen bilimleri şube rehber öğretmeni de öğrencilerin sınıfta kalmayacak olması sebebiyle eğitimden uzaklaştığını belirtmiştir.

Fen bilimleri şube rehber öğretmenlerine “Öğrencilerinizin derslerden kopmaması için EBA dışında herhangi bir kaynak kullanıyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Araştırmaya katılan bütün öğretmenlerimiz EBA dışında kaynak kullandıklarını belirtmişlerdir. Tablo 13’te EBA dışında hangi kaynakları kullanıyorsunuz sorusunun bulguları yer almaktadır.

Tablo 13. Öğretmenler EBA dışında hangi kaynakları kullanıyor?

Verilen cevaplar	Öğretmenler
WhatsApp'ı soru, deneme vs. göndermek için kullanıyoruz.	Ö1, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8
EBA canlı ders yapıyoruz.	Ö3, Ö4, Ö7, Ö9, Ö10
Ayrıca zoom diye bir program kullanmaya çalıştık ancak internet sıkıntısı nedeniyle vazgeçildi.	Ö2
Çok nadir anlaşılmayan konularda telefon görüşmesi	Ö4
Facebook gruplarından paylaşımlar yapıyoruz.	Ö6
Pdf ya da soru bankaları kullanıyoruz.	Ö10

Tablo 13 incelendiğinde fen bilimleri şube rehber öğretmenlerinin öğrencileriyle ders takipleri için EBA dışında hangi kaynakları kullandıkları belirtilmiştir. 6 fen bilimleri şube rehber öğretmeni WhatsApp uygulamasını bu süreçte soru, deneme gibi çalışmalar göndermek için kullandığını belirtmiştir. 5 fen bilimleri şube rehber öğretmeni bu süreçte EBA uygulamasında canlı ders yaptıklarını belirtmişlerdir. 1 fen bilimleri şube rehber öğretmeni ZOOM adlı programı kullanmaya çalıştıklarını ancak internet sıkıntısı nedeniyle öğrencilerin bu uygulamayı kullanmadıklarını belirtmiştir. 1 fen bilimleri şube rehber öğretmeni anlaşılmayan konularda telefon görüşmesi yaptığını belirtmiştir. 1 fen bilimleri şube rehber öğretmeni Facebook uygulamasını kullanarak orada paylaşımlar yaptıklarını ifade etmiştir. 1 fen bilimleri şube rehber öğretmeni ise PDF ve soru bankası kullandıklarını belirtmiştir.

Fen bilimleri şube rehber öğretmenlerine “Öğrencilere dersleri pekiştirmek amacıyla herhangi bir çalışma gönderiyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Araştırmaya katılan bütün öğretmenlerimiz öğrencilerine çeşitli çalışmalar gönderdiklerini belirtmişlerdir. Tablo 14’te konuları pekiştirmek amacıyla ne gibi çalışmalar gönderiyorsunuz sorusunun bulguları yer almaktadır.

Tablo 14. Konuları pekiştirmek amacıyla ne gibi çalışmalar gönderiyorsunuz?

Verilen cevaplar	Öğretmenler
Konu tarama testleri veya sorular	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10
Konu özetleri	Ö1, Ö2, Ö5, Ö6, Ö10
EBA’daki alıştırmalar ve etkinlikler	Ö3, Ö8, Ö10
Denemeler	Ö1, Ö2
Ders kitabındaki soru veya testler	Ö3, Ö5

Tablo 14 incelendiğinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin konuları pekiştirmesi amacıyla hangi çalışmalarını gönderdikleri anlaşılmaktadır. 9 fen bilimleri öğretmeni konuları pekiştirmek amacıyla konu tarama testi ve sorular gönderdiklerini belirtmiştir. 5 fen bilimleri öğretmeni konu özetleri gönderdiklerini ifade etmişlerdir. 3 fen bilimleri öğretmeni ise EBA uygulamasında bulunan alıştırmaları ve etkinlikleri paylaştıklarını ifade etmişlerdir. 2 fen bilimleri öğretmeni öğrencilerin konuları pekiştirmesi için deneme gönderdiklerini belirtmişlerdir. 2 fen bilimleri öğretmeni ise ders kitaplarındaki soruları ve testleri çözdürdüklerini belirtmişlerdir. Tablo 15’te gönderdiğiniz çalışmaların takibini ne şekilde yapıyorsunuz sorusunun bulguları yer almaktadır.

Tablo 15. Gönderdiğiniz çalışmaların takibini ne şekilde yapıyorsunuz?

Verilen cevaplar	Öğretmenler
EBA’da gönderdiğim çalışmalarını çalışma raporları kısmından kontrol ediyorum.	Ö1, Ö3, Ö8, Ö10
WhatsApp’da gönderdiklerimizin whatsapp üzerinden öğrencilerden geri dönütlerini istiyoruz.	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8
Ders kitaplarının whatsapp’tan fotoğraflarını gönderiyorlar.	Ö3, Ö5
Anlaşılmayan sorular için WhatsApp’da soru çözümünü yapıyoruz.	Ö2, Ö3, Ö4
Kontrolünü canlı derslerde yapıyoruz.	Ö3, Ö7
Anlaşılmayan bir konu olursa telefon görüşmesi yapıyoruz.	Ö3, Ö4, Ö8
Öğrenciler cevaplarını bana yolluyorlar sonra ben cevap anahtarını gönderiyorum karşılaştırıyoruz.	Ö6, Ö9

Tablo 15 incelendiğinde çalışma gönderen fen bilimleri öğretmenlerinin gönderdikleri çalışmaların kontrolünü yapmak amacıyla hangi kaynakları kullandıkları belirtilmiştir. 4 fen bilimleri öğretmeni EBA’da çalışma gönderdiklerinde bunların kontrolünü yine EBA’da çalışma raporları kısmından sağlayabildiklerini belirtmişlerdir. 7 fen bilimleri öğretmeni ise WhatsApp uygulamasından çalışma gönderdiklerinde bunun kontrolünü yine WhatsApp uygulaması üzerinden geri dönütünü sağladıklarını ifade etmişlerdir. 2 fen bilimleri öğretmeni ders kitaplarından ödev verdiklerinde kontrolünü WhatsApp uygulaması üzerinden fotoğrafını isteyerek sağladıklarını belirtmişlerdir. 3 fen bilimleri öğretmeni anlaşılmayan soru olduğunda WhatsApp uygulaması üzerinden soru çözümünü yaptıklarını ifade etmişlerdir. 2 fen bilimi öğretmeni gönderdikleri çalışmaların kontrolünü canlı derslerde yaptıklarını belirtmişlerdir. 3 fen bilimi öğretmeni de anlaşılmayan bir konu olduğunda telefon görüşmesi yaparak çalışma kontrolü yaptıklarını belirtmişlerdir. 2 fen bilimi öğretmeni gönderdikleri çalışmaların öğrencilerden cevaplarını isteyerek sonrasında ise öğretmenin kendisi cevap anahtarını göndererek çalışmaların kontrolünü yaptığını ifade etmiştir. Tablo 16’da velilerin uzaktan eğitim sürecine etkileri nelerdir sorusunun bulguları yer almaktadır.

Tablo 16. Velilerin uzaktan eğitim sürecine etkileri nelerdir?

Verilen cevaplar	Öğretmenler
Öğrencilerin canlı derse gelmesi, ders takibi, verdiğimiz ödevleri yapması veli kontrolünde olduğu için etkililer.	Ö1, Ö3, Ö4, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10
Öğretmenle iletişim halinde iş birliği içerisin de olmaları gerektiğinden etkililer.	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10

Tablo 16 incelendiğinde Fen bilimleri şube rehber öğretmenleri açısından Covid-19 sebebiyle uzatan eğitim sürecinde velilerin neden etkili oldukları açıklanmaktadır. 7 fen bilimi şube rehber öğretmeni bu süreçte öğrencilerin canlı derslere gelmesini, ders takiplerini, verilen ödevlerin yapılmasını veli kontrol ettiğini için velilerin bu süreçte çok etkili olduklarını ifade etmişlerdir. 8 fen bilimleri şube rehber öğretmeni de öğretmenlerle iletişim halinde ve iş birliğinde olmaları sebebiyle velilerin bu süreçte çok etkili olduklarını belirtmişlerdir. Tablo 17’de veliler uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerle ne kadar ilgililer sorusunun bulguları yer almaktadır.

Tablo 17. Veliler uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerle ne kadar ilgililer?

Verilen cevaplar	Öğretmenler
Genel veli profili ilgisiz tutum sergiliyor.	Ö2, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9
Genel veli profili ilgili tutum sergiliyor.	Ö1, Ö3, Ö4
Bu süreci tatil gibi görüyorlar	Ö2
Öğrenci ile ilgili danışıyorlar	Ö2, Ö3, Ö10
Köyde yaşayan veliler çiftçilik ve hayvancılıkla ilgilendiklerinden öğrenciye pek önem veremiyorlar.	Ö5
Genellikle öğrencisinden beklentisi olan veliler daha ilgili	Ö10

Tablo 17 incelendiğinde fen bilimleri şube rehber öğretmenlerine göre bu süreçte velilerin ne kadar ilgili olduğu belirtilmiştir. 5 fen bilimleri şube rehber öğretmenin uzaktan eğitim sürecinde velilerin ilgisiz tutum sergilediklerini belirtmişlerdir. 3 fen bilimleri şube rehber öğretmeni velilerin bu süreçte ilgili tutum sergilediğini belirtmiştir. 3 fen bilimleri şube rehber öğretmeni velilerin kendilerine öğrencinin durumuyla ilgili danıştığını ifade etmektedir. 1 fen bilimleri şube rehber öğretmeni velilerin bu süreci tatil gibi gördüğünü belirtirken başka bir fen bilimleri şube rehber öğretmeni tarım ve hayvancılıkla uğraşan velilerin öğrencilerin bu sürecine çok önem veremediklerini ifade etmiştir. 1 fen bilimleri öğretmeni ise genellikle öğrencisinden beklentisi olan velilerin bu süreçte daha ilgili olduğunu belirtmiştir. Tablo 18’de öğretmenlere göre bu sürecin öğrenci, öğretmen ve veli açısından ne gibi etkileri olacak sorusunun bulguları yer almaktadır.

Tablo 18. Öğretmenlere göre bu sürecin öğrenci, öğretmen ve veli açısından ne gibi etkileri olacak?

Verilen cevaplar	Öğretmenler
Sosyal mesafenin korunması gerekecek.	Ö1, Ö3, Ö6, Ö7, Ö8
Öğrenciler eskisi gibi yakın temasta bulunamayacaklar.	Ö1, Ö6, Ö7, Ö8
Bu süreçle gelen yeni düzene uyum sıkıntısı yaşanacak.	Ö1, Ö3, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10
Kişisel temizlik önem kazanacak.	Ö1, Ö3, Ö5, Ö8
Kişisel temizlik alışkanlığının kazandırılmasında öğretmenlere ciddi görevler düşecek.	Ö1, Ö3, Ö7, Ö8
Sosyal mesafenin sağlanmasında öğretmenlere görevler düşecek.	Ö6
Öğrenciler ve öğretmenler uzun bir aradan sonra okula alışmakta zorlanacak.	Ö2, Ö5, Ö9
Öğretmenler açısından eksik kalan konuları yetiştirme sıkıntısı olacak.	Ö3, Ö5
Yeni dönemde öğrenci ve öğretmenler daha yoğun çalışacaklar.	Ö3, Ö9
Bu süreç öğrenci, öğretmen ve veliler de temizlik takıntısı bırakacak.	Ö3, Ö8
Öğretmen ve öğrenciler okula daha istekli gelecekler.	Ö4, Ö5, Ö8
Uzaktan eğitim sürecinde iletişim konusunda sıkıntı çektik birbirimizle daha iyi iletişim kuracağımız için daha verimli çalışacağız.	Ö4
Müfredatta eksiklikler kaldı ancak bir iki ayda halledebileceğimiz sorun olmayacak.	Ö4

Tablo 18 incelendiğinde fen bilimleri şube rehber öğretmenlerine göre Covid-19 nedeniyle okuldan uzak kalınması ve uzaktan eğitim sürecine geçilmesinin okullar açıldığında öğrenci, öğretmen ve velide ne gibi etkiler bırakacağı ifade edilmektedir. 5 fen bilimleri şube rehber öğretmeni bu sürecin sonunda sosyal mesafenin korunması gerekeceğini belirtmişlerdir. 1 fen bilimleri şube rehber öğretmeni sosyal mesafenin sağlanmasında öğretmenlere ciddi görevler düşeceğini belirtmiştir. 4 fen bilimleri şube rehber öğretmeni de öğrencilerin bu süreç öncesindeki gibi birbirlerine yakın temasta bulunamayacaklarını

belirtmiştir. 6 fen bilimleri şube rehber öğretmeni bu süreç ile birlikte gelen yeni düzene uyum sıkıntısı yaşanacağını belirtmişlerdir. 4 fen bilimleri şube rehber öğretmeni kişisel temizliğin önem kazanacağını belirtirken 4 fen bilimleri şube rehber öğretmeni de bu süreçte önem kazanan kişisel temizliğin öğrenciye kazandırılmasında öğretmenlere ciddi görevler düşeceğini belirtmişlerdir. 3 fen bilimleri şube rehber öğretmeni uzun bir süre okuldan uzak kalınması sonunda öğrencilerin ve öğretmenlerin okula alışmakta zorlanacağını belirtmişlerdir. 2 fen bilimleri şube rehber öğretmeni müfredatın aksadığını bu süreç sonunda öğretmenlerin müfredat yetiştirme sıkıntısı olacağını belirtmiştir. 2 öğretmen bu süreç sonunda hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin daha yoğun çalışması gerekeceğini belirtmişlerdir. 2 fen bilimleri şube rehber öğretmeni bu sürecin sonuna da öğrenci, öğretmen ve veliler de temizlik takıntısı bırakacağını ifade etmişlerdir. 3 öğretmen bu sürecin sonunda öğrenci ve öğretmenlerin daha istekli okula gelececeklerini ifade etmişlerdir. 1 fen bilimleri şube rehber öğretmeni bu süreçte öğretmen ve öğrencilerin birbirine ulaşma da çok sıkıntı çektiklerini okulların açılması ile birbirleriyle daha iyi iletişime geçecekleri için daha verimli bir ortam olacağını düşündüğünü ayrıca müfredatın gerisinde kalınmasının çok sıkıntı olmayacağını kısa sürede telafi edilebileceğini ifade etmiştir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışma fen bilimleri şube rehber öğretmenlerinin Covid-19 uzaktan eğitim süreci hakkındaki düşüncelerini ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır.

“Öğrencilerinizin ne kadarına ulaşabildiğiniz?” sorusu irdelendiğinde öğretmenlerin çoğunluğu bütün öğrencilerine ulaşamadıklarını ifade etmektedirler. Öğretmenler öğrencileriyle iletişim kuramama sebepleri olarak öğrencilerin telefonları olmamasını veya telefon hatlarının öğrencilerin yaşadıkları yerde çekmemesi olarak ifade etmişlerdir. Bu da göstermektedir ki öğretmenler teknolojik eksikliklerden dolayı öğrencilerine ulaşamamaktadırlar.

Araştırma sonucunda öğretmenlerin öğrencilerine ulaşmak için farklı kaynaklar kullandıkları anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin öğrencilerinize ulaşmak için hangi kanalı kullanıyorsunuz? Sorusuna en çok verdikleri cevap WhatsApp uygulaması olmuştur. Öğretmenler WhatsApp uygulamasını kullanma sebepleri olarak anında ve istedikleri zaman öğrenci ve veli ile iletişim kurabilmeleri, grup oluşturabilmeleri ve bu uygulamayı kullanarak öğrencilerin sorularını çözebilmeleri olarak ifade etmişlerdir. Buradan da anlaşıldığı üzere iletişim de önemli noktalardan biri olan anında dönüt burada da geçerliliğini sürdürmektedir. Öğrenci ve öğretmen iletişiminde anında dönüt alınabilen bir uygulama daha çok tercih edilmektedir.

Araştırma sonucunda öğretmenlerin EBA'yı az kullandıkları anlaşılmaktadır. Bunun sebepleri olarak öğretmenler EBA uygulamasını kullanarak çalışma gönderdiklerinde öğrencilerin çalışmadan haberinin olmadığı öğretmenin başka bir kanal aracılığıyla tekrar haber vermesi gerektiğini belirtmişlerdir. Her gün düzenli giriş yapabilen öğrenciler için güzel yararlı bir uygulamayken, ödev ya da çalışma geldiğine dair bir bildirim gelmediği için internet açısından kısıtlı bölgeler de yaşayan öğrenciler için kullanışlılığını yitirdiği anlaşılmaktadır.

Ö8 “EBA’dan gönderdiğim çalışmayı onlar internete girebildikleri zaman görebiliyorlar.”

Ayrıca öğretmenler EBA uygulamasını kullanamama sebepleri olarak öğrencilerin yaşadıkları bölgede internet sıkıntısı yaşandığını bu nedenle öğrencilerin EBA uygulamasına giremediğini belirtmişlerdir. EBA uygulamasına girerken şifrelerde sıkıntı çıkması ve bazen öğrencilerin gönderilen çalışmaya ulaşamaması da öğretmenlerin belirttiği bir diğer nedendir.

Ö2 “EBA’dan canlı ders anlatsak daha iyi olurdu onlara. Ama internet sıkıntısı nedeniyle yapamıyoruz.”

Ö10 “Bir de elektrik kesintisi olabiliyor ilçe genelinde böyle bir sıkıntımız var bu yüzden telefon görüşmesi ve WhatsApp daha etkili oluyor.”

Bu araştırma sonuçlarından da anlaşılacağı üzere öğretmenler öğrenciler ile uzaktan eğitimde en çok alt yapı ve teknolojik yetersizlikler sebebiyle sıkıntı yaşamaktadırlar.

Öğretmenler velilerin geneline ulaşamadıklarını ulaşabildiklerinin de genel olarak ilgili olduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca “Velilerin bu süreçteki tavrı nasıldır?” sorusuna genel olarak bu süreçte veliler ilgili ve okul ile iletişim halindeler şeklinde cevap vermişlerdir.

Araştırma sonucunda öğretmenler öğrencilerin yeterli düzeyde verimli ders takibi yapamadıklarını, süreç içerisinde öğrenciler arasında kopmalar olduğunu belirtmişlerdir. Bu da aslında göstermektedir ki uzun süre okuldan uzakta eğitimin devam etmesinde çeşitli sıkıntılar çıkmaktadır. Eğitim sistemi olarak öğrenci ile öğretmenin aynı ortamda bulunmasına alışık olduğumuz gerçeği de göz önünde bulundurulduğunda uzun süre okuldan ayrı kalınması sonucunda öğrencilerin eğitimden kopmuş olması da normal karşılanabilmektedir.

Ö8 “Süreç geçtikçe bir de öğrenciyle öğretmenin bire bir ilişkisi olmadığı için mesela öğrenci ders sırasında herhangi bir şeyi anlamadığı zaman anlamadığı şeyi size sorabiliyor ya da siz onun bir şeyi anlamadığını anlıyorsunuz anında dönüt verip tamamlayabiliyorsunuz eksikliğini.”

Araştırma sonucunda öğretmenler genel olarak yüz yüze eğitim yapılamadığı için verimli ders takibi yapılamadığını düşündüklerini ifade etmişlerdir. Bu da öğretmenlerin de uzaktan eğitim hakkındaki genel düşüncelerinin olumsuz olduğunun bir kanıtı niteliindedir. Ayrıca yine öğretmenlerin geneli teknolojik sıkıntılar nedeniyle öğrencilerin EBA uygulamasını kullanamadıklarını hatta öğrencilerin genelinin EBA canlı derslere katılamadıklarını bu nedenle de verimli ders takibi olmadığını düşündüklerini ifade etmişlerdir.

Bir öğretmenimizin bu konudaki açıklaması şu şekildedir. Ö9 “İmkânlar bence, belki internetin olmayışı ya da çekmeyişi kopukluğa sebep olabiliyor. Çünkü imkân olmadığı için biz canlı dersleri duyuruyoruz fakat katılamadıktan sonra öğrenci maalesef kalıyor.”

Öğrencilerinizin derslerden kopmaması için ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz sorusu irdelendiğinde öğretmenler en fazla WhatsApp uygulamasını kullandıklarını belirtmektedir. Genelde WhatsApp uygulamasından konu özetleri, konu tarama testleri ve sorular

gönderdiklerini ve yine bunların kontrolünü de WhatsApp uygulaması sayesinde yaptıklarını ifade etmektedirler.

Bununla ilgili bir öğretmenin cevabı şu şekildedir. Ö4 “EBA’den çalışma göndermeyi denedik ama sıkıntı çıktı çocuklar açamadı. Daha çok WhatsApp kullanıyoruz. WhatsApp daha çok işimize yaradı açıkçası bu süreçte. Pdf şeklinde sorular gönderiyorum onlar yapamadıklarının ekran görüntüsünü atıyorlar. Bende açıklıyorum.”

Ayrıca yine öğretmenler öğrencilerine ulaşmak için WhatsApp dışında en çok EBA uygulamasını kullandıklarını belirtmektedirler. Öğretmenler EBA uygulamasını tercih etme sebepleri olarak çok sayıda etkinlik, çeşitli videolar, konu özetleri bulunmasını ve öğrencilerin çalışmalarını yaptıktan sonra öğretmenin çalışma raporları kısmından kolayca yapılıp yapılmadığını, kaç öğrencinin doğru ya da yanlış kontrol etmesi olarak ifade etmişlerdir. Bu da göstermektedir ki öğretmenler açısından konunun öğrenilip öğrenilmediğinin ve ne kadar öğrenildiğinin değerlendirilmesi önemli bir noktadır.

Araştırma sonucunda öğretmenlerin konuları pekiştirmeleri için öğrencilere en çok konu tarama testleri ve sorular gönderdiği tespit edilmiştir. Bunların yine genel olarak WhatsApp uygulaması üzerinden kontrolünü sağladıklarını belirtmişlerdir. Bu da hızlı ve etkileşimli, birebir iletişimin mümkün olduğu uygulamaların bu süreçte daha çok tercih edildiğini göstermektedir.

Buradan da anlaşılacağı üzere öğretmenler veliler ile ya da öğrenciler ile iletişime geçmek için daha pratik yollar kullanmayı tercih etmektedirler. Bunun yanı sıra anında iletişim kurabildiği ve anında cevap alabildiği WhatsApp gibi ya da telefon görüşmesi gibi yollar tercih etmektedirler. Ancak WhatsApp uygulamasının pratik ve hızlı bir iletişim kolaylığı sağlamasının yanında internet ile iletişim kurulduğu için bazı velileri ve öğrencileriyle iletişim kurarken aksaklıklar yaşamaktadırlar. Çünkü bütün veliler internete ya da WhatsApp uygulamasının bulunduğu akıllı telefona sahip değiller. Teknolojik aksaklıklar ya da yetersizlikler uzaktan eğitimi sekteye uğratan sebeplerden başlıcası diyebiliriz.

Öğretmenler genel olarak velilerin bu süreçte çok etkili olduklarını düşünmektedir. Etkili olduklarını düşünme sebepleri olarak da özellikle bu süreçte velilerin öğrencilerin canlı derslere katılmalarını, öğrencilerin ödevlerini ya da çalışmalarını yapmalarının kontrolünü sağlamaları ve okulla bu süreçte iş birliği içinde çalışmalarını ifade etmektedirler. Bir öğretmenin bu süreçte velilerin etkisi hakkında yorumu Ö1 “Şöyle ki okul ortamından uzaktalar öğrenciler ve dolayısıyla bunların ders takibini ve çalışmalarını biz ne kadar elimizden geldiğince yapmaya çalışsakta velilere daha çok iş düşüyor.” şeklindedir.

Araştırma sonucunda öğretmenler velilerin genelinin uzaktan eğitim sürecinde ilgisiz olduğu görüşündedirler. Bunun nedenleri olarak velilerin bu süreci tatil olarak görmesi, bazı velilerin birden çok öğrenim çağında çocuğunun bulunması, tarım ve hayvancılık ile ilgilenen velilerin çocuklarının bu işlerde ebeveynlerine yardımcı olması ve öğrencilerin bazılarının evde sorumluluklarının bulunması şeklinde belirtmişlerdir.

Öğretmenler ilgili olan velilerin genelde sosyoekonomik düzeyi iyi olan veliler olduğu ayrıca öğrencileri başarılı olan velilerin de daha ilgili olduğu ifadelerini kullanmaktadırlar.

Burada şöyle bir soru sorulmalıdır. “Başarılı olan öğrencilerin mi velileri daha ilgili yoksa ilgilenen velilerin mi öğrencileri daha başarılı olmaktadır?” şüphesiz velileri ilgili olan öğrenciler daha başarılı olacaklardır. Bu süreçte de velileri ilgili olan öğrenciler daha başarılı olmaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre öğretmenler genel olarak bu süreçle birlikte en çok yeni düzene uyum sıkıntısının yaşanacağını ifade etmektedirler. Bunun nedenleri olarak da kişisel hijyen ve sosyal mesafe kuralının önem kazanması olarak belirtmişlerdir. Özellikle kişisel temizliğin ve sosyal mesafe kuralının okul ortamında uygulanması konusunda okul yönetiminin ve öğretmenlerin sıkıntı yaşayacaklarını ifade etmişlerdir.

Ayrıca öğretmenler bu pandeminin veliler, öğretmenler ve öğrencilerde hijyen takıntısı oluşturabileceğini de ifade etmektedirler. Bu konu ile ilgili Ö3 “Bunun yanı sıra bu pandemi insanlarda bir obsesyon bırakabilir. “Ellerimi yıkadım mı?”, “Elimi ağzıma götürdüm mü?”, “Acaba çocuğum okulda güvende mi?” gibi sorularla boğuşacağımızı düşünüyorum.” ifadelerini kullanmıştır. Buradan anlaşılacağı üzere öğretmenler bu konu da yeni düzene uyumu sağlamalı ancak toplumun ve öğrencilerin sadece bedensel sağlığı değil aynı zamanda ruhsal sağlığını da sağlamak adına öğretmenlere ciddi görevler düşmektedir.

Öğretmenler bu süreçte öğrencilerin ve öğretmenlerin okulu ve birbirlerini özlediklerini ve süreç sonunda okula daha istekli olarak geleceklerini de ifade etmektedirler. Bununla birlikte müfredatta eksik konular kaldığını ve daha fazla çalışmalarını gerekeceğini de belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin bazılarının bu dönem sonunda öğrenci ve öğretmenlerin daha istekli olarak okula gelineceği ve daha istekli çalışılacağı yönündedir. Bu konu ile ilgili Ö4 “Öğrenci ve öğretmenler çok istekli olacak diye düşünüyorum. Şu anda biz çocuklarla iletişim kurmak için bile canla başla çalışıyoruz. Çocuk hazır ayağımıza gelmiş onlarda hazır bizi bulmuş onlarda daha istekli olacaklar.” ifadelerini kullanmıştır.

Araştırmanın sonucuna bağlı olarak fen bilimleri şube rehber öğretmenlerinin bu süreçte öğrenciler ve velilerle iletişiminde teknolojik engellerle karşılaştıklarını söyleyebiliriz. Bu bağlamda literatür ile karşılaştırıldığında teknolojik yetersizliklerin uzaktan eğitimi etkilemesi beklenen bir sonuçtur. Bu süreçte iletişim kurabildikleri öğrencilerle genel olarak WhatsApp uygulamasını kullanarak iletişim kurduklarını ve gerekli çalışma ve ödevleri de WhatsApp uygulaması aracılığıyla gönderdiklerini yine ödev kontrollerini de WhatsApp’tan kurdukları gruplar aracılığıyla yaptıklarını söyleyebiliriz. EBA uygulamasını ise sistemdeki aksaklıklar, şifre sıkıntısı ve internet sıkıntıları nedeniyle kullanamadıklarını belirtebiliriz. İnternet sıkıntısı yaşanan bölgelerde okullara EBA destek noktaları kurulabilir, mobil ekipler görevlendirilebilir. Ayrıca sınıf mevcutları azaltılarak öğrencilerle yüz yüze eğitim yapılması da bir başka seçenek olarak değerlendirilebilir.

Araştırma sonuçlarına bakarak velilerin bu süreçte önemli bir etkiye sahip olduğunu ancak velilerin yeteri kadar öğretmenlerle iletişim kurup, öğrencilerin ders takipleriyle ilgilenmediklerini söylemek mümkündür. Bu süreçte velilere bu süreçte öğrencileriyle nasıl ilgilenebilecekleri, öğretmenlerle nasıl koordineli çalışabilecekleri ile ilgili eğitimler

verilebilir. Ayrıca öğrencilerin derslere düzenli girmeleri ve ödevlerini düzenli yapmalarının veliler ve öğretmenler tarafından daha sıkı kontrol edilmesi sağlanmalıdır.

Araştırma sonuçlarına göre bu süreç sonunda velilerde, öğrenciler de ve öğretmenler de temizlik takıntısı başlayabileceğinin öğretmenler tarafından düşünüldüğü söylenebilir. Ayrıca öğretmenler okul da sosyal mesafe ve kişisel temizliğin sağlanmasının zor olacağını düşünmektedirler. Veli ve öğrencileri panik hale sokmadan yeni düzene uyum sürecinin de zor olacağı anlaşılmaktadır. Pandemi ile ilgili okullar da öğretmenlere, velilere ve öğrencilere eğitimler verilmelidir. Hijyen eğitimleri bu sürecin kontrollü atılması ve bireylerde takıntı oluşturmadan kontrollü yeni normale dönüş sağlanması açısından önemlidir.

Normal eğitim öğretimin başlamasıyla önem kazanacak bir diğer konu da eksik kalan müfredatın yetiştirilmesi mevzudur. Öğretmenler bu konuda okul ortamından çok uzak kalınması neticesinde öğrencilerin ve öğretmenlerin okulu özlediğini bu sebeple okullar açıldığı zaman daha istekli olacaklarını ve daha tempolu şekilde çalışacaklarını düşündükleri anlaşılmaktadır. Bununla ilgili okullar açıldığında telafi eğitimler ayarlanılabilmeye hafta sonları ek dersler yapılabilir. Bu süreçte ve sonrasında anlaşıldığı üzere en büyük sorumluluk önce öğretmenlere sonrasında velilere ve öğrencilere düşmektedir.

Genel olarak Covid-19 gibi bir salgın hastalık nedeniyle okuldan ve eğitimden uzak kalınması öğrenciler, öğretmenler ve veliler için yeni bir süreç ve bu süreç sonunda ne olacağını sadece tahmin edebiliyoruz. Bu süreç ile ilgili yeterli veri ve araştırma bulunmamaktadır.

Bu araştırma Ağrı ilinde çalışan 10 fen bilimleri şube rehberlik öğretmenleriyle yapılmıştır. Başka şehirlerde ve başka branşlarla bu çalışmaya benzer çalışmalar yapılarak özellikle eğitimin üzerindeki etkileri incelenebilir. Böylece literatüre kaynak oluşturulmuş olur.

KAYNAKLAR

Ağır, F. (2007). *Özel okullarda ve devlet okullarında çalışan ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının belirlenmesi* (Yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.

Aktaş, M. (2013). *Fen ve teknoloji dersinde Web tabanlı uzaktan eğitimin öğrencilerin akademik başarı ve tutumları üzerindeki etkisi* (Yüksek lisans tezi). Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.

Alakoç, Z. (2001). *Genel olarak uzaktan öğretim ve konuya öğretim üyelerinin bakış açıları*. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3, 403-413.

Ally, M. (2004). *Foundations of educational theory for online learning*. In T. Anderson & F. Elloumi (Eds.), *Theory and practice of online learning* (pp. 3-31). Athabasca, AB: Athabasca University.

Altan, T., Seferoğlu, S. S. (2009). *Uzaktan eğitimde değerlendirme süreci: öğrenci görüşlerinin sistemin gelişimine katkıları*. 3. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Sempozyumunda sunulan bildiri, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Trabzon.

Altunışık, R., Çoşkun, R., Yıldırım, E. ve Bayraktaroğlu, S. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. 6. Baskı, Sakarya: Sakarya Kitabevi.

Antalyalı, Ö. L. (2004). *Uzaktan eğitim algısı ve yöneylem araştırması dersinin uzaktan eğitim ile verilebilirliği* (Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Arbaugh, J. B. (2000). *Virtual Classroom Characteristics and Student Satisfaction with Internet-Based MBA Courses*. *Journal of Management Education*, 24(1).

Ateş, A. ve Altun, E. (2008). *Bilgisayar öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 125-145.

Baltacı, A. (2018). *Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme*. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (1), 231-274. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/497090> adresinden 31.03.2019 tarihinde erişilmiştir.

Beldarrain, Y. (2006). *Distanceeducationtrends: Integratingnewtechnologiestofosterstudentinteractionandcollaboration*. *DistanceEducation*, 27(2), 139-153. doi:10.1080/01587910600789498

Can, E. (2020). *Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları*. *Kırklareli Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, Cilt 6, Sayı 2, 11-53.

Cerezo, R., Núñez, J. C., Rosário, P., Valle, A., Rodríguez, S., &Bernardo, A. (2010). *New mediaforthepromotion of self-regulatedlearning in highereducation*. *Psicothema*, 22(2), 306-315.

Chang, G.C.& Satako, Y.(2020). *How are countries addressing the Covid-19 challenges in education? A snapshot of policy measures*. <https://gemreportunesco.wordpress.com/2020/03/24/how-are-countries-addressing-thecovid-19-challenges-in-education-a-snapshot-of-policy-measures/>, web adresinden 26 Mart 2020 tarihinde edinilmiştir.

Çepni, S. (2010). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş* (5. Baskı). Trabzon: Celepler Matbaacılık.

Delaney, G., Jacob, S., Iedema, R., Winters, M., &Barton, M. (2004). *Comparison of faceto-faceandvideoconferencedmultidisciplinaryclinicalmeetings*. *AustralasianRadiology*, 48(4), 487–492.

Demirli, C. (2002, Mayıs). *Web tabanlı öğretim uygulamalarına ilişkin öğrenci görüşleri*. Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu’nda sunulan bildiri, Eskişehir.

Gilani, I. (2020). *Coronavirus pandemic reshaping global education system?.* <https://www.aa.com.tr/en/education/coronavirus-pandemic-reshaping-global-educationsystem/1771350>, web adresinden 23 Mart 2020 tarihinde edinilmiştir.

Hawkins, B. L. (1999). *Distributed Learning and Institutional Restructuring*, *EducomReview*, 34, 4, 12-15 & 42-44.

Horzum, M. B. (2011). *Transaksiyonel uzaklık algısı ölçeğinin geliştirilmesi ve karma öğrenme öğrencilerinin transaksiyonel uzaklık algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(3), 1571-1587.

Işık, A. H., Karacı, A., Özkaraca, O., Biroğul, S. (2010). *Web tabanlı eş zamanlı (senkron) uzaktan eğitim sistemlerinin karşılaştırmalı analizi*. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri 10 - 12 Şubat 2010 Muğla Üniversitesi.

İçten, T. (2006). *Uzaktan Eğitim Öğrencileri İçin Çevrimiçi Sınav Sistemi Uygulamasının Geliştirilmesi*, (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

İşman, A. (2011). *Uzaktan Eğitim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Koçer, E. (2001). *Web Tabanlı Uzaktan Eğitim*. (Yayınlanmış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Koppelman, H., Vranken, H. (2008). *Experiences with a synchronous virtual classroom in distance education*. ITICSE'08 Madrid, 194-198.

Marras, K., Lapan, S.D. (2004). *Methods of Inquiry in Education and the Social Sciences*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.

Marsh, B., Mitchell, N., Adamczyk, P. (2010). *Interactive video technology: Enhancing professional learning in initial teacher education*. Computer&Education, 54(3), 742- 748.

Mitchell, J. P., Banaji, M. R., MacRae, C. N. (2005). The link between social cognition and self-referential thought in the medial prefrontal cortex. J. Cogn. Neurosci., 17, 1306–1315. doi:10.1162/0898929055002418.

Moore, M. G. (1993). *Theory of transactional distance*. In D. Keegan (Ed.), *Theoretical principles of distance education* (pp. 22-38). New York: Routledge.

Moore, M., Kearsley, G. (1996). *Distance education: A systems view*. Belmont, CA: Wadsworth.

Offir, B., Barth, I., Lev, Y., Shteinbok, A. (2003). *Teacher–student interactions and learning outcomes in a distance learning environment*. The Internet and Higher Education, 6(1), 65-75.

Ozan, Ö. (2010). *Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişim Süreci*, URL: http://www.ozlemozan.info/index.php?option=com_content&view=article&id=1226:uzaktane-itimin-tarihsel-geliim-suereci&catid=108:uzaktan-eitim-&Itemid=291, Erişim Tarihi: 01 Aralık 2015.

Öner, E. (2002). *İnternet Destekli Eğitimi Projesi: MÜNİTEP*, Marmara Üni. Uluslararası Tekstil ve Konfeksiyon Teknolojileri Araştırma ve Uyg. Merkezi

Rovai, A. P., Downey, J. R. (2010). *Why some distance education programs fail while others succeed in a global environment*. The Internet and Higher Education, 13(3), 141-147. doi: 10.1016/j.iheduc.2009.07.001

Süral, İ. (2008). *Yeni Teknolojiler Işığında Uzaktan Eğitimde Açıklık, Uzaktanlık Ve Öğrenme*, İnetTr'08 - XIII. Türkiye'de İnternet Konferansı Bildirileri, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Şahin, M. (2010). *Mesleki ve Teknik Eğitimde Sanal Eğitim Uygulaması: Beklentiler ve Öğrenci Başarısına Etkisi*. (Yayımlanmış doktora tezi). Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Şahin, İ. (2007). *Prediction student satisfaction in distance education and learning environments*, Turkish Online Journal of Distance Education, 8(2), 1302-6488.

Şenel, A. ve Gençoğlu, S. (2003). *Küreselleşen dünyada teknoloji eğitimi*. Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi, 11(12), 45-65

Tanyıldızı, E., Orhan, A. (2005). *Sanal öğrenme ve uzaktan eğitim*. Bilgisayar Mühendislikleri 2. Ulusal Sempozyumu, 80-85.

Taşpınar, M. (2014). *Mesleki eğitimde uzaktan eğitim ve toplumsal algı*. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 3(4), 1-7.

Tektaş, M. (2010). *Web Tabanlı Yapay Zekâ Teknikleri Eğitim Simülasyonlarının Hazırlanması*. Proje Raporu, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Torkut, O., Karacadağ, M. C. (2002, Mayıs). Sakarya Üniversitesi uzaktan öğretim önlisans projesi ve SAÜİDÖ. Bilgi Teknolojileri Kongresi' nde sunulan bildiri, Denizli.

UNESCO.(2020a). COVID-19 educational disruption and response, <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>, web adresinden 07 Nisan 2020 tarihinde edinilmiştir.

United States Distance Learning Association (USDLA) URL: http://www.usdla.org/04_research_info.html, Erişim Tarihi: 30 Kasım 2015.

Wikipedia. (2020b). Impact of the 2019–20 coronavirus pandemic on education. https://en.wikipedia.org/wiki/Impact_of_the_2019%E2%80%9320_coronavirus_pandemic_on_education, web adresinden 02 Nisan 2020 tarihinde edinilmiştir.

Yalın H. İ. (2001). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Yin, R. K. (1994). *Case Study Research Design and Methods: Applied Social Research and Methods Series*. (2. Basım) ThousandOaks, CA: Sage Publications Inc.

Zhang, D., Zhou, L., Briggs, R. O., Nunamaker, J. F. (2006). Instructional video in e-learning: Assessingtheimpact of interactive video on learningeffectiveness. *Information & management*, 43(1), 15-27.

Zhang, S., Fulford, C. P. (1994). Are interaction time and psychological interactivity the same thing in the distance learning television classroom? *Educational Technology*, 34(6), 58-64.